

Régészeti KÖSZ-pont lesz a bakaruharaktárból

Közép-Európa legnagyobb régészeti központjának és kalandparkjának kiépítésére készül a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat (KÖSZ) Budapesten. Erre a célra nemrég használatba kapta a honvédség egykori ruházatellátó központjának épületkomplexumát a XI. kerületi Daróci utcában.

A lágymányosi Daróci útra kerül a központi ásatásokon feltárt lelettömeg

A [KÖSZ](#)-t két éve hozta létre az állam, ez a szervezet végzi a kötelező régészeti kutatást minden olyan nagyberuházás előtt, amelynek összértékét 500 millió forint fölöttire kalkulálják. Tipikusan ilyen projektek például az autópálya-építések.

A szakszolgálat állományában ma már 88 régész dolgozik, vagyis itt működik az ország legnagyobb archeológus stábjá. Volt, akit a megyei múzeumoktól csábítottak át, a megyei intézményekben ugyanis beszűkültek a lehetőségek, mióta a KÖSZ megjelent: elvitte előlük a jövedelmező ásatásokat. Több megyében ezért elég népszerűtlenek is.

Az utóbbi két év alatt 2,6 millió négyzetméternyi régészeti területet tártak fel a szakszolgálat irányításával - mondja *Virágos Gábor*, a KÖSZ igazgatója. Ebben a mennyiségben persze benne vannak azok a földdarabok is, amelyeken alvállalkozóként bevont szakmai intézmények, köztük a megyei múzeumok is dolgoztak. Így körülbelül "csak" 1 millió 450 ezer négyzetméter a közvetlenül saját szakemberekkel elvégzett munka. De a saját rész egyre nagyobb hányadot képvisel: kezdetben csak 30 százalék volt, majd 2008-ra 50 lett, 2009-re pedig 70 százalék fölé emelkedett. Az idén már arra is képesek voltak, hogy a kecskeméti Mercedes-gyár 200 ezer négyzetméteres területét két hónap alatt feltárják, ami valószínűleg rekord a magyar régészetben.

Eddig összesen már több mint 5000 láda régészeti leletet hoztak felszínre saját ásatásaikon, s ennek felét már restaurálták, de a maradékot is folyamatosan dolgozzák fel központjaikban. Eddig négy regionális feldolgozó és raktárbázis létesült: Szombathelyen, Pécsen, Szegeden és Nyíregyházán, s most rendezkednek majd be budapesti, központi bázisukon. A vidéki központok mindegyike valamilyen multifunkcionális, vagyis laboratóriummal, irodával,

tárolóhellyel is rendelkező épület, amelyet bérelnék. Van, amelyiket nem is szánják véglegesnek. A budapestit azonban igen.

A leletanyag futószalagszerűen megy végig ezeken létesítményeken. Az átfutási idő a kiásástól a publikálásig 2-5 év. A két éve alakult KÖSZ legelső ásatási anyagai, amelyek még 2007 nyarán kerültek be a rendszerbe, gyakorlatilag átfutottak. Ősszel megjelennek róluk az első publikációk. "A rendszer elkezd kiadni a végeredményeket" - fogalmaz szemléletesen az igazgató, s elmondja, hogy minden egyes ásatásukról születik majd egy kismonográfia formátumú záróriport, ahol az összes adat forrásértékszerűen megjelenik. A komplex elemzésre pedig lesz egy nagymonográfia-sorozat is. Olyan anyag nem létezik, amelyet öt évnél hosszabb ideig nem tudnak feldolgozni, s ne válna ellenőrzött módon hozzáférhetővé a világhálón keresztül is.

Amikor a szakszolgálat elkészül az anyag feldolgozásával, átadják annak az intézménynek, amely az ásatási engedélyben befogadóként nevesítve volt. Az örökségvédelmi törvény szerint minden lelet az államé, de erről a jogáról lemondhat a helyi múzeumi intézmények javára. Ez lehet például egy adott megyei vagy városi múzeum is. Az a törekvés, mondja Virágos Gábor, hogy a leletanyag oda kerüljön, ahol a helyi közösség számára legkönnyebben hozzáférhető. Szemezgetni persze nem lehet, vagyis nem lehet a leletek javát utólag kiválogatni, s arra igényt benyújtani, hanem az adott ásatásról származó összes tárgyat fogadni kell, s a befogadónak már az ásatás előtt el kell döntenie, hogy igényli-e a tárgyakat vagy nem. Ebben persze nem minden megyei múzeum partner. Van, ahol elzárkóznak az együttműködés elől. Viszont van, ahol az első leletátadások már meg is történtek, például Vas megyében.

A KÖSZ-nek nem feladata a régészeti leletanyag tartós raktározása, szögezi le az igazgató. Amire a helyi múzeumok nem tartanak igényt, az a Nemzeti Múzeumhoz kerül. A jövőre nyíló új, 23 ezer négyzetméter hasznos alapterületű, Daróci úti raktárbázison azonban lesz elegendő hely ezek tárolására is, a feldolgozás alatt lévő leletek mellett. Az izgalmas nevű kalandparkban pedig tulajdonképpen a feltárás és feldolgozás kulisszatitkait lehet majd megnézni, átélni. Szóval, izgalmas helynek szánják. Már a neve is játékos: KÖSZ-pont.

Kommentek

Bobby25 | 2009. október 30. | 13:11:45

Hello!

Egyetértek az előttem szólóval (Roberto19)! Abszolút pozitív hírnek titulálnám a cikkben olvasottakat. A KÖSZ legalább közelebb hozza a régészetet az emberekhez!!!

Az a cél pedig, hogy a leletanyag oda kerüljön, ahol a helyi közösség számára legkönnyebben

hozzáférhető különösen kedves számomra, ugyanakkor komoly szervezést is igényel, így teljesen jogosnak tartom, hogy az ásatások nem ad hoc jelleggel, hanem jól szervezeten működjenek egy olyan központi szervezet révén, mint a KÖSZ.

Kíváncsian várom a további híreket a régészeti központtal, valamint kalandparkkal kapcsolatban!!

Üdv:
Bobby

Roberto19 | 2009. október 30. | 12:35:45

Tiszteletem Mindenkinek!

Bevallom megdöbbsentem az első (igen hosszúra sikeredett) kommenten. Az egy dolog, hogy csöpög belőle a rosszindulat (konkrétan „arcadius kolléga” érzésem szerint bármibe belekötne a cikkkel kapcsolatban, pl. ha a cikkben arról írnának, hogy fehérre festik az új KÖSZ-pont épületét, biztos vagyok benne, hogy kommentező kollégám összeesküvést sejtene az ügy hátterében...)

Nem vagyok a terület szakértője, de elkeserítő ez az ellenségeskedés! Igenis megmozdult valami és jó irányba mutat. Természetesen minden területen lehet fejlődni, javulni, így nyilván a KÖSZnek is lesz min csiszolnia, de ez evidens és mindenre igaz. Népszerű és természetesen könnyebb dolog bírálni, de ha a jónak nem tudunk örülni akkor az elkeserítő. Feltételezem a „kolléga” - kommentjéből kiindulva - szívesebben látná a leleteket múzeumok raktáraiban porosodni...

Magam részéről támogatom ezt a pozitív kezdeményezést, és örülök neki!

JCB01 | 2009. október 30. | 11:21:07

Tisztelt Arcadius!

Nagyon korrekt és szerintem még meglehetősen visszafogott összefoglalása a helyzetnek.

Egyetlen kérdésem, hogy az ilyen vélemények, helyzet értékelések miért csak ehhez hasonló "lábjegyzetek", kommentek formájában olvashatóak?

Miért nem fogalmazza például Ön meg ezt szakmai fórumokon, kulturális lapokban, portálokon?

Amíg nem kezdünk nyíltan, tisztán, (és bizony ha kell arcunkat, nevünket vállalva) beszélni ezekről a problémákról, addig kevés az esély, hogy a szakma előre jusson abban az irányban, amelyet az utolsó bekezdésben megfogalmazott!

taxika2 | 2009. október 30. | 09:23:17

Kedves Arcadius (kolléga)!

Biztos abban, hogy adott területet nem lehet az Önnél ismert tempónál gyorsabban feltárni? Vagy csak Önnek nem sikerült, esetleg a „mindegy” miatt ez nem volt követelmény?

Az árak tekintetében némi csúsztatást vélek felfedezni, ugyanis az almát hasonlítja össze a... nem is a körtével, hanem a hangyászsünnel. Elfelejtje ugyanis megemlíteni, hogy a KÖSZ árai teljes körű szolgáltatásra vonatkoznak, a hatástanulmánytól és a tűzszerészeti felderítéstől a dokumentációk és a szakszerűen restaurált leletek átadásáig, míg a múzeumok árai ennek csak töredékére, magára a feltárássra vonatkoznak – úgy persze, hogy olcsóbbnak tűnik a munkájuk. A kollegák minősítésében némi tiszteletre lenne szükség, nem hiszem, hogy önző, napi érdek miatt szükséges lenne lejártni az egész szakmát, ráadásul így, alaptalanul, ahogy Ön teszi. Leletmegsemmisítés? Szerintem, bár a KÖSZ-t nevezi meg, Ön is pontosan tudja, hogy ez nem stimmel, s azt is, hogy a szándékosan pontatlan hatástanulmányok miatt bekövetkezett elmarkolások hol voltak jellemzőek.

Hogy Virágos Gábor kinek a kije, azt nem tudom. Megjegyzem, azt sem, hogy Ön kinek a kije, s félinformációkat, lebegtetéseket tartalmazó vádaskodó, savanyúszőlő-mártással dresszingelt, ám igen részletes hozzászólását hirtelen felindulásból, önerőből, netán sűgás útján írta-e be.

Ismétlem: nem kellene önös érdekből a szakmát kicsinyes, sárdobáló népséggként feltüntetnie. S ha már hozzászól, kérem tegye úgy, hogy minden információt mérlegel, s ha valóban a probléma megoldása érdekli, akkor próbáljon meg vádaskodás helyett párbeszédre alkalmas bejegyzést megfogalmazni.

laconicum | 2009. október 29. | 18:28:26

Arcadius, ott a pont!!!!

Champollion | 2009. október 29. | 15:34:37

Ez vajon miért vezető hír?!

Arcadius | 2009. október 29. | 15:04:12

Szükség van-e a KÖSZ-re?

Szerintem a kérdés valójában ez. Merthogy e cikk háttere is erre utal. Egy intézmény, amelyet frissen alakítottak a reformáció kérelmelhetlenségével, félve a kormányváltástól tartva igyekszik erősíteni állásait. Ezért hangzatos cikkekben próbálja fényezni saját munkája fontosságát, de mi is a valóság?

1. Miért hozták létre a KÖSZT?

A KÖSZ-t létrehozó reformszellem oka, hogy rendezzék a nagyfelületű ásatások vélt és valós visszáságait. A törvény szerint erre ugyanis külön forrást kell biztosítani a beruházóknak, s ez a pénz a magyar örökségvédelem szűkös évtizedei és a közalkalmazotti minimálbéren tevékenykedő régészek számára igen csak zsíros falatnak számított. Felmerült, hogy egyeseket megrészesített ez a pénz és korrumpálódtak (Korrupció Magyarországon? Ugyan már? Ki hallott ilyet?), s persze ezek a milliárdok elég soknak számítottak, hogy megjelenjenek azok a „vállalkozók”, akik nyomban tudták, hogy hol van a legjobb helye ennek a pénznek. Másrészt felmerült az is, hogy a megyei múzeumi szervezetek (amelyek a törvényi rendezés óta bukdácsolva ugyan de elvégezték azt a munkát, amit a törvény a nagyfelületű ásatások kapcsán feladatul szabott), nem jól kezelik ezeket a pénzeket és nem mindig szakszerű a munkájuk. Példálóztak aztán nyugat-európai párhuzamokkal, hogy ott is hasonló szervezetek dolgoznak ilyen munkákon és hát a példa Magyarországon nagy úr (Azt ugyan senki sem nézte meg, hogy tényleg mi a háttere az ottani rendszernek, hogy működik és milyen a szervezeti kapcsolatrendszere az ottani intézményhálózatokkal. Mindezt látványos cikkekkel és konferenciákkal leplezni lehet ugyan, de ettől a valós tartalmi háttérben meghúzódó probléma nem oldódik meg. Senki nem készített és adott közre semmilyen szakmai folyóiratban egy olyan vitaindító tudományos összefoglalást, hogy rendszerek szintjén ott „NYUGATON” ezek az intézmények hogyan is működnek (mert hát ugye mindenhol máshogy és aki dolgozott már valamelyik ilyen rendszerben – Magyarországról többen is szerencsét próbáltak – vagy ismeri azok működését, akkor tudja, hogy ami itt megvalósult az nem az, és ami ott van, az nem adaptálhatóan egyszerűen a magyar intézményhálózatba, mert ez nem egy alkatrész, amit kicserélek és slussz-passz, minden el van intézve. Választás nem volt, politikai alapon (ez vitathatatlan, merthogy szakmai vita nem előzte meg a KÖSZ létrehozását) grundoltak egy új szervezetet. Az élére egy a szakmában sokat vitatott fiatal,

tehetségesnek számító kutatót tettek (Akiről többen tudni vélik, hogy Veres János pénzügyminiszter embere. A pletykák mögött a valóságot azonban nem ismerjük, az tény Virágos Gábor munkálkodásainak helyszíné hosszú időn keresztül az a település volt, ahol Veres polgármesterként segítette pátriáját. Virágos ottani munkálkodása a szakmai körökben is megosztó volt, s erről a Népszabadság is beszámolt anno.), majd pedig felépítettek egy szervezetet jórészt arra az emberállományra építve, amelyike korábban ugyanezt a munkát végezte csak akkor még a megyei múzeumokban (számos olyan tagját is felvéve, vagy időlegesen alkalmazva akik a megyékből kiszorultak szakmai alkalmatlanság, vagy éppen a sokat hivatkozott korrupció okánál fogva – nos ennyit a reformról...) tették ugyanezt. Nézzük meg tehát az okokat miért is alakult meg a KÖSZ....

2. Érvek a KÖSZ mellett

1. A KÖSZ szakszerűbb munkát végez, mint speciális jól felszerelt szervezet, mint a korábbi múzeumi hálózat.

Nos aki ismeri a rendszert, az tudja, hogy ez nem azon múlik, hogy milyen címke alatt dolgozik valaki. Aki pedig ismeri a KÖSZ egyes ásatásairól szóló Ásatási Bizottság által készített jelentéseket, az azt is tudja, hogy ez nem minden esetben igaz. Számos KÖSZ ásatásról szóló szakértői ellenőrzés épp azt mutatta be, hogy a KÖSZ nemhogy jobb, hanem éppen ellenkezőleg sokkal hiányosabb munkát végez mint a megyei múzeumi szervezetek tették azt (néha markolóval „kibontott” régészeti objektumokról szóltak a rémhírek, ami aztán tényleg alkalmas tudományos megfigyelésekre...). A KÖSZ-höz ugyanis általában nem a jelentős gyakorlattal rendelkező szakemberek mentek el dolgozni, hanem azok a fiatal diplomások, akiknek ez volt az első komoly szakmai megbízatása, és hát hibáztak - sokszor...és nem is keveset (Igaz vannak komoly tudással rendelkező szakemberek is, a KÖSZ alkalmazásában, azonban ők általában nem az ásatásokon tevékenykednek, hanem az irodákban ülnek).

2. A KÖSZ olcsóbb, mint a megyei múzeumi szervezet által végzett munka.

Nos ez sem igaz. Egyszerű: valaki kérjen árajánlatot egy adott terület feltárására a KÖSZ-től és az adott megyei múzeumtól, valamint egy erre szakosodott cégtől. (A KÖSZ-től nem is kell árajánlat, elég csak kiszámolni a honlapon szereplő árakból). Borítékolható, hogy a legdrágább a KÖSZ lesz, és a megyei szervezet, valamint a szakosodott cég árajánlata lényegesen olcsóbb lesz. Akkor miért is éri meg a KÖSZ-el dolgozni?

3. A megyei szervezet korrumpálható volt, a KÖSZ nem.

Nos ha megvizsgáljuk ezt az állítást, akkor mit találunk? A megyei múzeumi szervezet korrupciója nem volt általános (ilyen jellegű bírói ítélet sehol sem született). A megyei szervezetek a lehetőségeikhez képest igyekeztek megfelelni a kihívásoknak, a pénzügyi háttérük vizsgálatához azonban itt is fel kell emlegetni a sokat bírált politikai rendszert. A pártfinanszírozás ugyanis itt is érintette a hatását. A pártok sokszor a megyei önkormányzatok szervezeti rendszerében helyezik el fizetett embereiket (politikai irányvonaltó függetlenül), akiket leginkább saját karrierjük és megélhetésük foglalkoztat, valamint hogy ne legyen nagy balhé a megyében. Nos a megyei önkormányzatokat érintő megvonásokat a múzeumok igen hamar megérezték, az önkormányzók előbb vonnak el pénzt ugyanis egy olyan, az ő szemükben marginálisnak számító közintézménytől, mint a kevésbé kihasznált múzeum, hiszen ha ezt kórháztól, iskolától tennék, akkor az közfelháborodáshoz, politikai forrongáshoz vezethet. A múzeumok nincsenek reflektorfényben. Másrészt a megyei önkormányzatok látva a múzeumok bevételeit a feltárások kapcsán, arra igyekeztek rászorítani a múzeumokat, hogy mondjon le olyan pénzekekről, amit a megyének kellene adni, mint fenntartónak, úgymint keres elég pénzt...Ha valaki meg nagyon ellenkezett, hát akkor leváltjuk az Igazgatót. Nos a megyei

múzeumok ebből adódóan igyekeztek minél több pénzt beszélni ezekből a beruházásokból (közben persze egyes múzeumi vezetők, összekacsintva a helyi politikai elittel, „szakértőként” komoly javadalmazást utaltattak ki maguknak – habár nem is volt mindegyikük régész). A korrupció gyanúja pedig a közbeszerzési eljárásokhoz kapcsolódott. Ki végzi a földmunkákat? Melyik cégtől béreljenek autókat az ásatásokra? Ki hozza a fizikai munkát végző segédszemélyzetet? Ilyenkor a rossz nyelvek szerint megjelentek a színen a sógorok, a komák, a jóbarátok....Az egyes esetek igazságtartalmát nem tudom, hogy van-e mód ellenőrizni, de a hiba rendszer jellegű és ettől a KÖSZ sem mentes; elég ha valaki megvizsgálja és megnézi a KÖSZ és a Leveler KFT kapcsolatát. Ez a kapcsolat minden bizonnyal megfelel a törvény betűjének, de hogy összeegyeztethető-e a törvény szellemével és a jó ízléssel...

A megyei szervezetek vélt vagy valós korrupciós ügyei tehát leginkább a törvények által nem rendezett okokra vezethetőek vissza így azok a rendszer jellegéből adódnak, megoldásukra nem válasz a KÖSZ, mert ott ugyanezek a hibák előjöhethetnek, csak jóval magasabb szinten kötődhetnek meg ezek a sumákságok. Hiszen egy olyan rendszerről beszélünk, ahol az ország egyik vezető intézményének igazgatóhelyettese, aki régészként rendelkezik az intézményének ilyen irányú munkálatairól, mint KFT vezető a MOL ellenőréként, mint adott beruházások régész szakértője ellenőrzi kollégáit; s mindez nem összeférhetetlen (megjegyezhetjük, hogy olyan munkatárssal, akinek a korrupciógyanús ügyeit adott igazgatási fórumok is tárgyalták...). Skrizofén helyzet, hiszen valaki egyszerre játszik mind a két térfélen....Nos ezt sem oldja fel a KÖSZ, aki együttműködött az adott KFT-vel.....

4. KÖSZ modern nyugati példát alkalmaz, vannak ugyan gyerekbetegségek, de majd ezeket kinövi...

Nos valójában senki sem vizsgálta meg komolyan ezeket a „nyugati példákat”. Hogy működnek ott, hogyan adoptálhatóak Magyarországra ezek a példák? Rendeztek erről ugyan előadásokat, meg konferenciát, s a lözungok szintjén elhangzottak dolgok, de a felületes síkon túl érdemi szakmai munka nem folyt. A „nyugati minták” ugyanis országonként eltérők (erről akár magyar szakemberek is beszámolhatnak, hiszen többen próbáltak szerencsét egyik vagy másik nyugati szervezetben), miközben érdemi szakmai polémia meg sem előzte ezen intézményrendszer bevezetésének szükségességét és az, hogy milyen modell hogyan adaptálható. Komolyan erről nem is beszélt senki, hiszen politikai döntésként kezelte minden szereplő a KÖSZ létrehozását, nem pedig szakmai szükségességként. Talán van is ebben némi igazság...

3. KÖSZ és ami utána következik....

A kösz tehát itt van, építi önmagát, mert attól fél, hogy megszüntethető lesz ugyanúgy, ahogy létrejött. Jönnek mások és lerombolják...

Közben irdatlan pénzeket szór el látszatberuházásokra (amiről e cikk is szól, hiszen a leleteknek a Múzeumokban van a helye, meg tudományos intézetekben, illetve hozzájuk kapcsolódó raktárakban – ahol feldolgozzák azokat. HAZUGSÁG azt állítani, hogy egy-egy ilyen lelőhelyet tudományos módszerekkel két év alatt fel lehet dolgozni. Másrészt nincs is erre szakmai apparátusa, tudományos háttere a KÖSZ-nek (a mértékadó szakemberek az egyetemeken, a múzeumokban, vagy tudományos intézetekben dolgoznak) – majd a fiatalok megcsinálják a szakmai munkát, napi 10 órás terepmunka után...Ha már az elején példaként említettük a KÖSZ igazgatóját, aki nyírbátori kutatásairól (amik nem két éve zajlottak) mindeddig szakmai monográfiát nem adott ki, ennek oka, hogy a leletek valódi tudományos feldolgozását hosszabb feladat kell hogy megelőzze. A tárgyak restaurálása, leltározása, állagmegóvása, dokumentációs rajzos és fényképes dokumentációja), miközben az erre

elnyert pénzből a KÖSZ kalandparkot épít (vagy ha olcsóbban megcsinálta mindezt és ennyi profitja maradt, akkor miért nem dolgozik olcsóbban? Nemzetgazdasági szempontból nem az lenne a kifizetődőbb?)

A KÖSZ, ahogy most van nem több mint látszatsmegoldás, akármilyen jobbító szándék hozta is létre. Mindenki aki ismeri a magyar örökségvédelmet ezt jól tudja, akár bevallja akár nem...

Mi a jövő? Talán egy megreformált KÖSZ, aki nem akar Kisgömböc módjára mindent befalni egy megreformált megyei közművelődési szervezet, ahol tisztázódik, mi az Önkormányzat és mi a múzeum pénzügyi kötelezettsége és a feladata (nyílt hosszú távú pénzügyi garanciával)? Egy megreformált közbeszerzési rendszer...A szakmailag korrekt tudással rendelkező magáncégek beengedése a feltárásokra (megfelelő ellenőrző rendszerrel és visszacsatolással), a szakintézmények (egyetemek nagyobb szerepvállalása)...Nos ezek álmok, a valóság meg a tékozló KÖSZ